



DiSKAR

TÜRKİYE DEVRİMCİ İŞÇİ SENDİKALARI KONFEDERASYONU ARAŞTIRMA MERKEZİ

TÜKETİCİ GÜVEN ENDEKSİ RAPORU

23 Eylül 2020

TÜİK'in Tüketici Güven Endeksi'nde yaptığı revizyon ne anlama geliyor?

- TÜİK Tüketici Güven Endeksi'nde yöntem değişikliği yaptı.
- Tüketici güvensizliğinin yüksek olduğu iki soru endeksten çıkarıldı.
- Tüketici güveni ortalamasının üstünde olduğu iki soru endekse eklendi.
- Kötümser sonuçları olan sorular çıkarılırken iyimser sonuçları olan sorular endekse eklendi.
- Revizyon sonrası tüketici güven endeksi 82 olarak açıklandı.
 - Revizyon olmasaydı tüketici güven endeksi 61,8 olacaktı.
- TÜİK revizyonuna rağmen tüketici güveninde kötümser eğilim devam ediyor.

Tüketicilerin ekonomiye ilişkin kanaatlerini yansıtan tüketici güven endeksi ekonomideki gidişat hakkında önemli göstergeler biri. Tüketicinin bugüne ve geleceğe dair eğilimlerini yansıtan anket bir barometre niteliğinde.

TÜİK 2004 yılından bu yana hesapladığı tüketici güven endeksi metodolojisinde 21 Eylül 2020'de değişiklik yaptı. Hesaplama yer alan bazı alt endekslerin (soruların) çıkarılıp yenilerinin eklenmesiyle oluşturulan yeni *endeks* 22 Eylül 2020 tarihinde yayımladı.¹ Revize edilmiş endeks, bir önceki yılın aynı ayına göre yüzde 5,5 oranında artarak 82 seviyesine yükselmiş olarak açıklandı. Değişiklik öncesi metodolojiye göre hesaplanan tüketici güven endeksi ise bir önceki yılın aynı dönemine göre yüzde 10,8 artışla 61,8 olarak açıklandı. İki endeks arasındaki yaklaşık 20 puanlık fark TÜİK'in yaptığı revizyona yönelik tartışmalara yol açtı. Bu raporda DiSK-AR'ın tüketici güven endeksinde yapılan revizyona ilişkin değerlendirmesi yer almaktadır.

Bilindiği gibi TÜİK, 2004 yılından beri tüketicilerin değerlendirmelerini, beklentilerini ve eğilimlerini ölçmek amacıyla tüketici eğilim anketi yapmakta ve aylık olarak tüketici güven endeksini hesaplayıp yayımlamaktadır. Tüketici güven endeksi 0-200 arasında değer alabilmekte ve endeksin 100'den büyük

¹ Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK), Tüketici Güven Endeksi, Eylül 2020, <http://www.tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=33909> (Erişim: 23 Eylül 2020).

bir değer alması tüketicilerin iyimser durumunu, 100'den küçük bir değer alması ise tüketici güveninde kötümser durumu ifade etmektedir. TÜİK tüketici güven endeksi hesaplamasıyla ilgili olarak yaptığı duyuruda değişikliğin sebebini endeksin Avrupa Birlięi metodolojisiyle uyumlu hale getirilmesi olarak açıkladı.² Ancak AB'nin 2018'de yaptığı bu değişikliğin TÜİK tarafından 2 yıl sonra salgının Türkiye'de tüketici güveninin düştüğü koşullarda yapılması dikkat çekici.

Tüketici güven endeksi 0-200 arasında değer alıyor. Endeksin 100'den yüksek olması tüketicilerin iyimser durumunu, 100'den düşük olması ise tüketicilerin ekonomiye dair kötümser olduğunu ifade ediyor.

Güvensizlik Yansıtan Sorular Endeksten Çıkarıldı

2004 Ocak ve 2020 Ağustos dönemi güven endekslerinde eğilim hesaplanırken aşığıdaki *endeksler* (sorular) dikkate alınıyor ve bu alt endekslerin aritmetik ortalaması alınarak hesaplanıyordu.

1. Gelecek 12 aylık dönemde hanenin maddi durum beklentisi
2. Gelecek 12 aylık dönemde genel ekonomik durum beklentisi
3. Gelecek 12 aylık dönemde işsiz sayısı beklentisi
4. Gelecek 12 aylık dönemde tasarruf etme ihtimali

TÜİK, revizyon sonrası 2020 Eylül ayından itibaren ise aşığıdaki soruların dikkate alınmaya başlandığını ve bu alt endeksler kullanılarak eğilimin hesaplanacağını duyurdu.

1. Geçen 12 aylık döneme göre mevcut dönemde hanenin maddi durumu
2. Gelecek 12 aylık dönemde hanenin maddi durum beklentisi
3. Gelecek 12 aylık dönemde genel ekonomik durum beklentisi
4. Geçen 12 aylık döneme göre gelecek 12 aylık dönemde dayanıklı tüketim mallarına harcama yapma düşüncesi

Böylece "gelecek 12 aylık dönemde işsiz sayısı beklentisi" ve "gelecek 12 aylık dönemde tasarruf etme ihtimali" soruları endeksten çıkarılırken, "gelecek 12 aylık dönemde genel ekonomik durum beklentisi" ve "geçen 12 aylık döneme göre gelecek 12 aylık dönemde dayanıklı tüketim mallarına harcama yapma düşüncesi" soruları endekse eklendi.

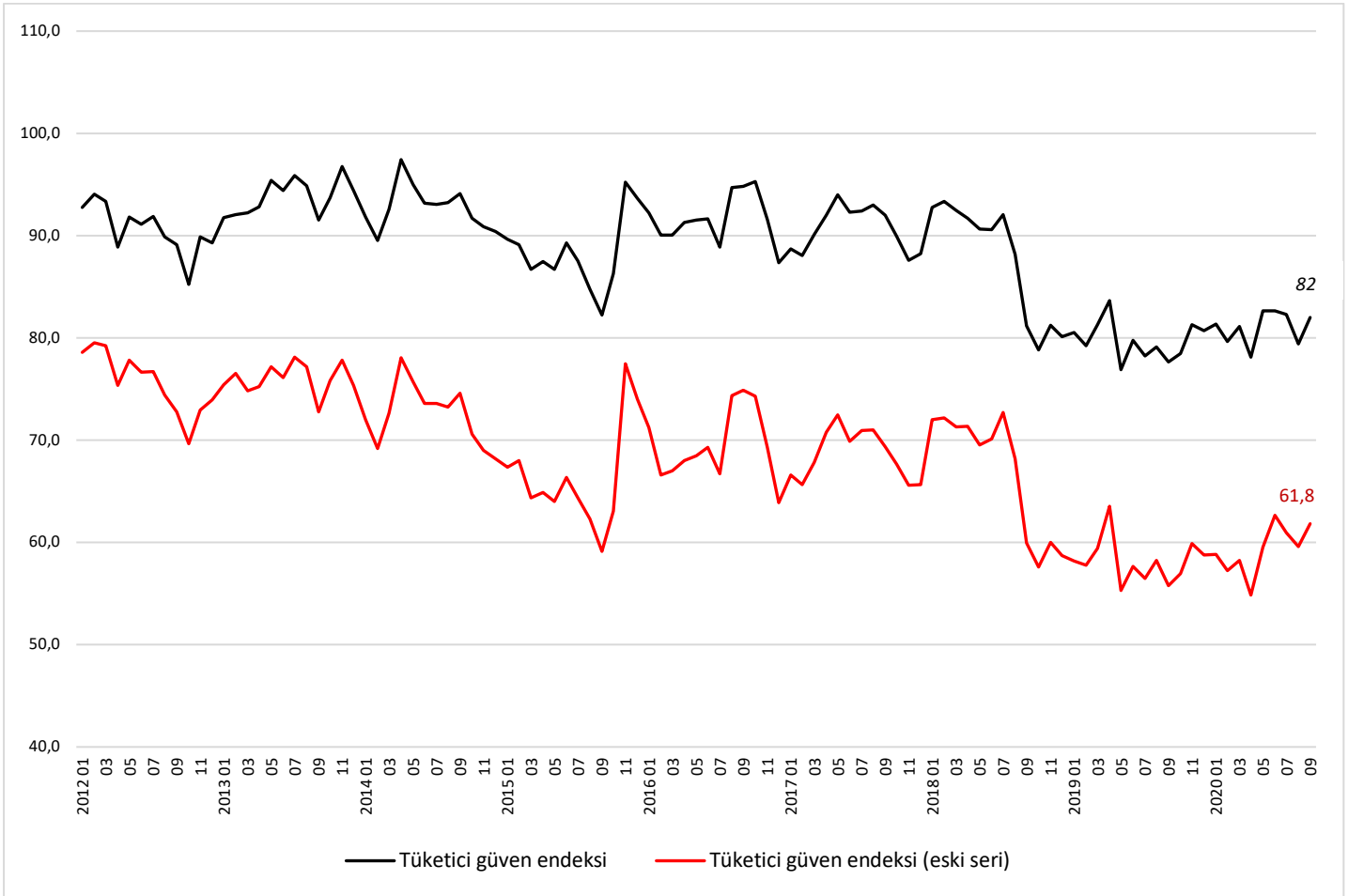
İşsizlik Beklentisi ve Tasarruf Beklentisi Endeksten Çıkarıldı

Bu revizyon sonucunda mevsim etkilerinden arındırılmış tüketici güven endeksi, Eylül ayında bir önceki aya göre yüzde 3,2 oranında arttı; Ağustos 2020'de 79,4 olan endeks, Eylül 2020'de 82,0 oldu. Güncelleme öncesi duruma göre hesaplanan tüketici güven endeksi ise, Eylül ayında bir önceki aya göre yüzde 3,7 oranında arttı ve Ağustos 2020'de 59,6 olan endeks, Eylül 2020'de 61,8 oldu (Grafik 1).

² Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) resmi internet sitesi, kamuoyu duyurusu, http://www.tuik.gov.tr//duyurular/duyuru_4501.pdf (Erişim: 21 Eylül 2020).

Revizyon sonrası endekste revizyon öncesi duruma göre tüketici güveninde 20 puanlık bir artış söz konusu olsa da tüketici güveninin halen kötümser olduğu (100'ün altında) görülmektedir.

Grafik 1: Tüketici Güven Endeksi (2012-2019) (Eski ve Yeni Seri)



Kaynak: TÜİK, Tüketici Güven Endeksi, Eylül 2020. DİSK-AR.

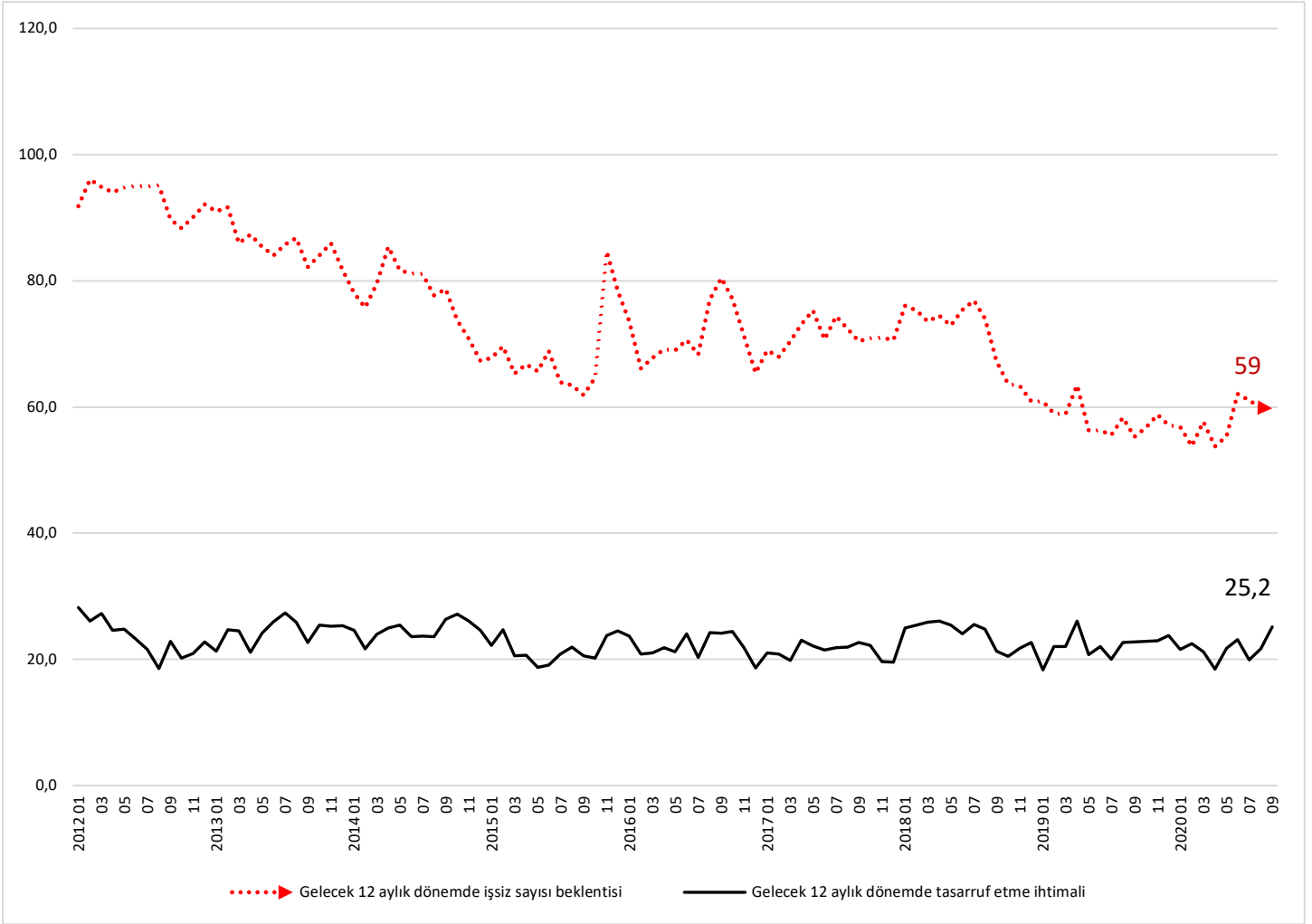
Öte yandan hem eski endeksin hem de yeni endeksin uzun dönemde düşüş eğiliminde olduğu ve tüketici güveninin düştüğü görülmektedir. Tüketici güveninde 2018 krizi ile başlayan sert düşüş devam ediyor.

**Değişikliklere rağmen tüketici güveni kötümser eğilimi
korumaya devam ediyor.**

Bu revizyon ile tüketici eğilim anketinden çıkarılan iki sorunun tüketici güveninin en düşük olduğu sorular olduğu görülmektedir. Örneğin “gelecek 12 aylık dönemde işsiz sayısı beklentisi” endeksi 59,7 iken, “gelecek 12 aylık dönemde tasarruf etme ihtimali” endeksi 25,2 idi (Grafik 2). Dolayısıyla tüketici eğilimi kötümser olan iki alt endeksin aritmetik ortalamadan çıkarılması tüketici güven endeksini sayısal olarak artırdı.

İşsiz sayısına ilişkin endeksin düşük olması işsizlik konusunda olumsuz kanaati gösteriyor. 2012’den bu yana işsizlikte ilgili tüketici güveninin giderek düştüğü görülmektedir. 2018 krizi *öncesinde yüzde 77’ye* yaklaşan işsiz beklentisi endeksi kriz ve salgınla birlikte kötüleşerek 59 düzeyine geriledi (Grafik 2). *İşsiz sayısı beklentisi endeksinin düşmesi işsizliğin azalması konusunda olumsuz kanaati ifade etmektedir.*

Grafik 2: Tüketici Eğilim Anketinden Çıkarılan Alt Soruların Endeksleri (2012-2019)



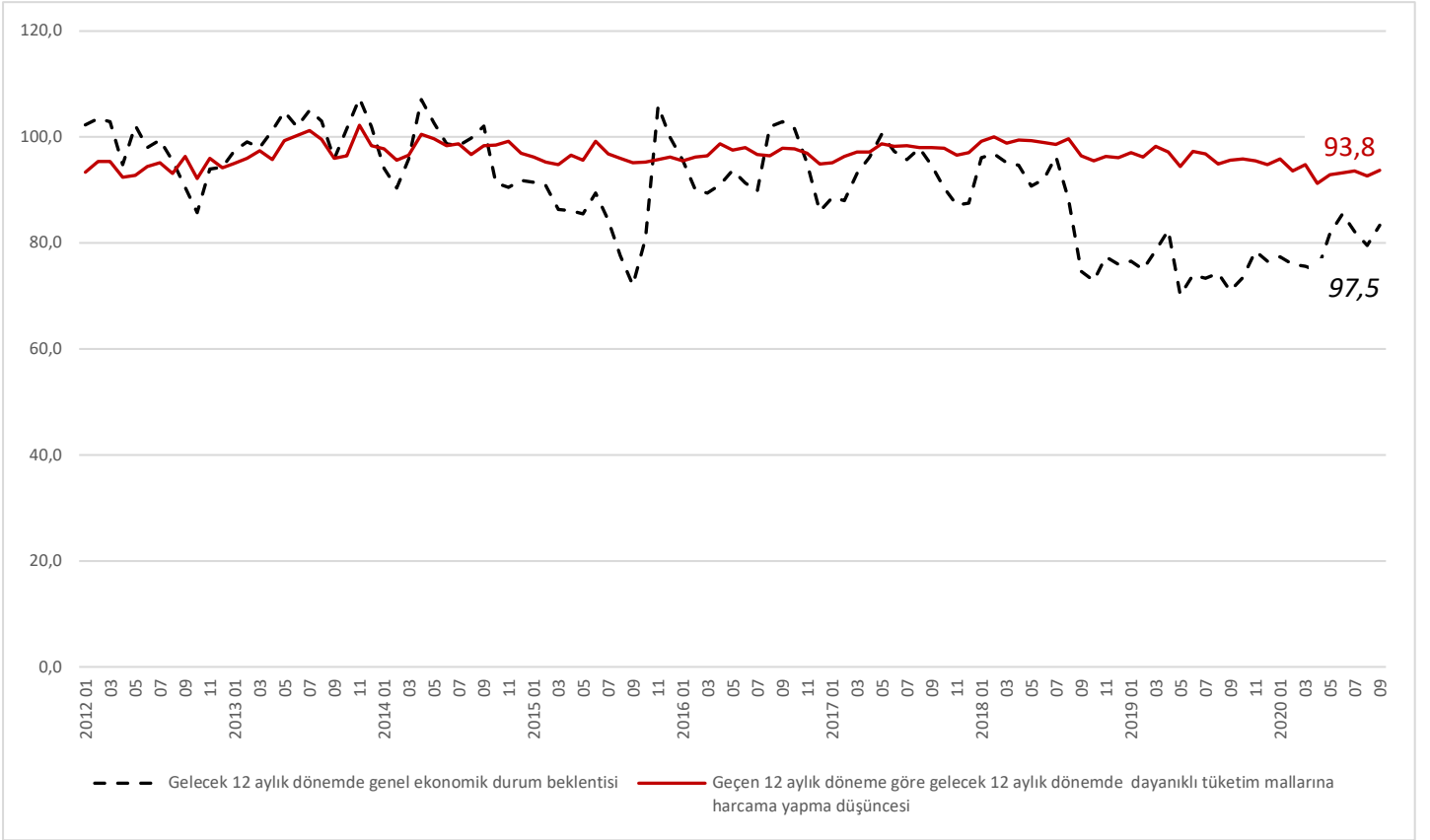
Kaynak: TÜİK, Tüketici Güven Endeksi, Eylül 2020. DİSK-AR.

Tüketici eğilim anketinden çıkarılan iki soru tüketici güveninin en düşük olduğu alt endeksler, eklenen iki soru ise tüketici güveninin en yüksek olduğu alt endekslerdir.

Revize edilmiş tüketici eğilim anketine eklenen iki sorunun ise tüketici güveni daha yüksektir. “Gelecek 12 aylık dönemde genel ekonomik durum beklentisi” 83,3 iken “geçen 12 aylık döneme göre gelecek 12 aylık dönemde dayanıklı tüketim mallarına harcama yapma düşüncesi” 93,8’tir (Grafik 3). Tüketici eğilim anketine eklenen bu iki alt sorudaki tüketici iyimserliği endeks puanını yukarı taşımıştır.

TÜİK, tüketici güven endeksi hesaplamasında kullandığı tüketici eğilim anketinden tüketici güveni en düşük iki soruyu çıkarmıştır. Bunların yerine endekse tüketici güveni oldukça yüksek iki alt endeksin soruları eklenmişse de tüketici güven endeksi iyimser eğilim gösterememiştir. Tüketici eğilimi sorulardaki değişikliklere rağmen 100’un yaklaşık 20 puan altında, 82 olarak açıklanmıştır.

Grafik 3: Tüketici Eğilim Anketine Eklenen Alt Soruların Endeksleri (2012-2019)



Kaynak: TÜİK, Tüketici Güven Endeksi, Eylül 2020. DISK-AR.

Sonuç olarak yapılan revizyonla tüketici güveninde yapay bir artış sağlansa da uzun dönemde tüketici güveninin düşmeye devam ettiği görülmektedir. Ekonomide yaşanan büyük olumsuzluklar tüketicinin kötümser olmasına yol açıyor.